

Nr 551

Av fru Nettelbrandt m. fl., om anteckning i fastighetsbok angående fast fornlämning.

(Lika lydande med motion nr 455 i Första kammaren)

I lag om fornminnen stadgas förbud att utgräva, rubba, överhölja eller eljest genom plantering eller bebyggelse eller på annat sätt förändra eller skada eller borttaga fast fornlämning. Den som bryter mot detta förbud kan enligt samma lag straffas med dagsböter eller fängelse i högst sex månader. Om det på mark finns en fast fornlämning, medför det således en avsevärd inskränkning i dispositionsrätten över marken. Det är ett angeläget intresse att våra kulturminnesmärken blir bevarade, och vi vill därför icke ifrågasätta dispositionsinskränkningarna som sådana. Formerna för dessa måste emellertid utformas så att inte den enskilde blir oförskyllt drabbad.

Inom landet finns för närvarande cirka 500 000 inventerade fasta fornlämningar. Endast ett mycket begränsat antal av dessa är utmärkta på platsen genom särskild markering. För de flesta landskap finns områdena inregistrerade på den s. k. ekonomiska kartan.

I samband med en lantmäteriförrättning kommer vanligtvis fram uppgifter om eventuella fornlämningar. Därest emellertid försäljning av fast egendom äger rum utan lantmäteriförrättning eller därest arrendering av mark kommer till stånd, kan köparen eller den arrenderande endast med svårighet erhålla kännedom om fornlämningen. Eftersom fri dispositionsrätt i sådana fall saknas, kan vederbörande komma i ett mycket besvärligt läge, om exempelvis bebyggelse redan ägt rum. Det finns exempel på fall, där en person trots god tro blivit ådömd straff för verkställd bebyggelse och dessutom ålagd att riva det byggda och återställa marken i tidigare skick. Med tanke på de hårda krav som i här nämnda hänseende ställes på den enskilde synes det angeläget, att sådana åtgärder blir vidtagna att den enskilde utan svårighet kan bli uppmärksamgjord på de faktiska förhållandena.

Genom gravationsbevis skall en fastighetsintressent kunna erhålla kännedom om inskränkningar eller belastningar som åvilar en fastighet i form av inteckningar o. d. Systemet är emellertid icke perfekt. Sålunda kan en fastighet besväras av ett flertal inskränkningar utan att detta framgår av gravationsbeviset. Anteckning om en för fastigheten så allvarlig belastning

som en fast fornlämning skall exempelvis icke regelmässigt äga rum. Det vore önskvärt, att den enskilda fastighetsintressenten — blivande köpare eller blivande arrendator — genom en sådan anteckning eller på annat lämpligt sätt kunde göras uppmärksam på befintligheten av en fornlämning och därigenom gardera sig för betydande inskränkningar i dispositionsrätten och måhända ekonomiska negativa konsekvenser.

Med stöd av vad som anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära en utredning angående möjligheterna att genom anteckning i fastighetsboken eller på annat lämpligt sätt med lätthet få konstaterat, om en fastighet innehåller en fast fornlämning.

Stockholm den 26 januari 1963

Cecilia Nettelbrandt

Mac P. Hamrin

Ingrid Gärde Widemar

i Kalmar